

MAGYAR KURIR

Bétsből, Pénteken, Januarius' 15-dikén 1819.

Török Birodalom.

Konstantzinápolyból Nov. 25-dikén: — „Három napoktól fogva oly ágyuzás van itt, a' milyen régen nem volt, 's a' melly által azt adatta hivatal szerént tudtára a' Császár a' közönségnek, hogy *Ibrahim Pascha* szörnyen megverte a' *Wachabitákat*, a' melly történet a' Törökökre nézve nem tsak politikai hanem Vallási tekintetben is nagyon nevezetes, mivelhogy eszszerént *Mekka* és *Medina*, melly városaikat a' Törökök nagy szentségben tartják, az' ő kezekre állandólag vissza kerültek. A' *Reis-Ef-di*, vagy a' külső dolgokra ügyelő Minister, méltónak tartotta ezen szerentsés történetet ily irás által tudtokra adni a' Konstantzinápolyban lévő idegen Követeknek: —“

„Az Egyiptomi Helytartótól *Mehmed Ali Paschától* érkezett tudósítások jelentik nagy örömmel, hogy a' *Giddai Helytartó Ibrahim Pascha*, mint reá bizattott vala, *Derajeh* városához, hova a' támadók' vezére *Abdalla Ben Suud* bezárkozott, 's a' hol magát sántzokkal körül vette vala, elő nyomulván, minekutánna a' várost egy ideig körülvéve tartotta 's az ellenséggel néhányszor megverekedett volna, végezetre *Zilkidének* 5-dik napján a' várost magát is megtámadta, 's Isten' segedelmével 's a' Győzedelmes' nagy erejének áldásával, az ellenséget künn-benn megverte 's a' várost elfoglalta. Minden ellenséges batteriák és sántzok, 80 ágyukkal egygyütt,

a' győzedelmesnek kezére jutottak; 's 20,000 rebellisek vagdaltattak össze. Maga a' rebellisek' feje *Abdalla-Ben-Suud* futásban keresvén megtartatását, elevenen elfogattatott, 's lánzon, sok más Nagyjaival 's Tanátsadóival egygyütt, ide Konstantzinápolyba hozattatott.“

Abdallának minden kintsei az *Ibrahim Pascha*' ragadományává lettek. Az Egyiptomi Pascha két napokig tartó és Európai módon való innepi vigadásokat rendelt az egész országban, oly gazdag készületekkel, hogy néhány millió Piasterekbe kerültek. —

Derahje városának elfoglalása után *Mocca* városa felé indította seregeit *Ibrahim Pascha*, oly czéllal, hogy ezen híres kávé-piatzot is elfoglalja.

Északi Amérika.

Az Egygyesült Státusok' Elöl-ülőjének beszédje (Folytatás): —“

„Az *Améliára* kiszállott fegyveres tsoportnak elfogása által semmi barátság talanságot nem mutattunk Spanyolország eránt, minthogy mi ekképpen azoktól az emberektől vettük-el ezen szigetet, kik azt magok már elvették vala Spanyolországtól. Az ugyan igaz, hogy mi ezt nem a' Spanyol Országlószékekkel vagy az ő Ágensével tett előre való egygyetértés szerént tselkedtük, azért, mivelhogy a' Spanyolország 's az ő plánta tartományai között folyó hadakozást illető előfordulható alkudozásokra nézve hasznosnak lenni itéltük azt, hogy jusainknak fenni tartathatásokért, mind kettőjökkel neu-

trahitást tartunk, és se' egygyiktől se' másiktól tanácsot ne kérjünk, vagy más szókkal, se' az egygyikkel se' a' másikkal semmi előegygyetértésre ne bocsátkozunk. Örvendek, hogy jelenthetem, hogy mind Buenos-Ayres mind pedig Venecuela, mellyeknek nevekben *Amé-
lia* elfoglaltatott vala, magokat ezen foglalásból egészszen kimosták, 's abból semmit sem is tudtak mind addig, valamedig affelől a' mi Országlószékünk által nem tudósítottak. Sőt egyszersmind megelégedéseket jelentették, azért, hogy az a' próbatétel semmivé tétetett, mellyel ha ők igazságosan vádoltathattak volna, ez, az ő ügyeknek gyalázatjára szolgált volna.

„Midőn mi Generál Májor *Jakson-nak* hatalmat adtunk arra, hogy a' *Se-minoleseket* üzvéen Floridára bemennyen, gondoskodtunk vala mi azeránt is, hogy Spanyolország' jusai meg ne bántódjanak. Fájdalommal kell jelentenem, hogy ezen parantsolatnak végrehajtása által kinyilatkozott az, hogy a' Spanyol vezér tisztek a' vad népeket hadakozásra ingerleni, 's nékiek annak folytatására munitziót 's egyéb kézületeket szolgáltatni bátorhadtak, 's más oly dolgokat is elkövettek, mellyek által nyilvánossággal kimutatták, hogy a' többször említett egygyetértésben részesek voltak, 's a' vad népekbe bizodalmat öntöttek az eránt, hogy ezek nállok oltalmaztatást fognak találni. Ezen tselekedetek olyanok, hogy a' két országoknak egymáseránt való barátságos állapotjával, és név szerént, azzal a' kötelességgel, mellyet Spanyolország az 1795-dik esztendőben készült Kötésnek 5-dik cikkelye által magára vállolt, 's a' melly abban állana, hogy ő ezen vad népeket az Egygyesült Státusok ellen való ellenséges próbatételektől, még pedig, ha a' szükség úgy találja kívánni, fegyveres erő által is eltartóztatja, meg

nem egygyeznek, 's lehetetlen, hogy az embert bámulásra ne indítsák. A' mi Commandirozó Generálisunkat a' környülállások meggyőzték affelől, hogy az ő egész plánuma hajótörést fogna szenvedni, és ő semmi célzását el nem fogná érni, ha tsak ezen vad népeket azon segítő eszközöktől, mellyekhez számot tartottak, 's azon oltalmaztatástól, a' melybe már elejintén is biztak, meg nem fosztja. Hanem, minthogy azon irások, mellyek ezen tárgyat illetik, mind a' Congressus elejébe fognak terjesztetni, szükség felett való dolog lenne itt ezen tárgynak környülállásaira bővebben kibocsátkozni.

„Azonközben ámbár elég méltó tekintetbe vettük is mi azon indító okokat, a' mellyekre nézve Gen. Májor Jackson az ellenség' várait elfoglalta: az Országlószék tsakugyan legkissebbé sem bizonytalankodott abban, hogy mit kellessék néki tenni ezen környülállások között. Nem helyes okok nélkül hittük, hogy a' Spanyol Commandánsok az elejikke adott rendeléseket megsértették légyen: melyhezképpest telyességgel nem akartuk az ő önn'kény szerént való és ellenséges tselekedeteiket az ő Országlószéknek tulajdonítani, 's érettek ezt bántani. Mind ezeknek megfontolásából következett, hogy, minekutánna ezen várakat seregeink elfoglalták volna, azoknak visszaadattatása eránt Commandánsainkhoz parantsolatot küldöttünk, még pedig, úgy, hogy *Persacolat*, mihelyest annak általvételére valaki, akár ki, a' ki arra meghatalmazva leszen, *S. Markot* pedig, minthogy ez a' tartomány' közepén van, mihelyest ennek általvételére oly erő megjelenend, hogy ezt a' vad népek ellen megoltalmazhassák, azonnal adják vissza.

„Midőn a' miéink Floridára beléptek, mi Spanyolország eránt semmi ellenséges indulattal nem viseltettünk; 's

bár melly megmenthető lépés is az, hogy a' mi vezérünk *S. Márk* és *Pensacola* várakat, azért, hogy a' Spanyol Commandánsok magokat nem jól viselték, elfoglalta, azért, hogy a' vad népeknek és szövetségeseiknek megmutassa azt, hogy oltalmaztatást magoknak többé ezen várakban se' találhatnak: semmi esetben nem zavarhatta meg ezen dolog a' Spanyolország és az Egygyesült Státusok között addig fennállott barátságos állapotot, a' melly azon parantsolat' ereje szerint, hogy ezen várak visszaadattassanak, még hathatósabban fenntartatik. De mostanában már nem a' Végrehajtó Hatalomtól függ, hogy ezen dolgon változtatást tegyen; e' már csak a' Congressustól fog függeni. A' Végrehajtó Hatalom a' várak' visszaadattatását illető parantsolatra ily hirtelen lett kiadása által, illendő tekintettel viseltetett a' Spanyol Országlószék eránt, 's megmutatta ez által, hogy tisztjeinek magokviseletét nem neki tulajdonítja. Ez által egyszersmind módot szolgáltatott a' Spanyolországlószéknek arra, hogy az Egygyesült Státusok és tulajdon maga eránt való állapotjára, kivált a' mi ezen vidékeket 's az ezeknek birásával összeköttetve lévő veszedelmeket illeti, egy előítelet nélkül való tekintetet veszen, és a' mi szenvedett kárvallásainkat, az azokért való elégtételnek ily sokáig lett haladását, a' mi ezen vidékektől szenvedett bántattatásunkat, 's végezetre azt, hogy néki arra, hogy ezeket ezután is megakadályoztassa, semmi módja nintsen, meggondolván: térjen végezetre betsülettel azon útra, mellyen mind az Egygyesült Státusoknak igassággal eleget tehet, mind pedig a' maga tulajdon javát elő fogja mozdítani.

„A' mi vezér Generálisunk elejébe adatott utasítások, az ő levelezései, mellyeket a' mi hadi Ministerünkkel folytatott, 's a' mellyekben ő a' maga tselekedeteinek indító okait kifejtette 's meg-

mentette, továbbá a' hadi tanás' *Arbutnoth*'s *Armbruster* pereiket illető Aktáinak, 's a' mi Státus-Ministerünk 's a' nállunk lévő Spanyol Követ között folyt, valamint szintén a' mi Madridban lévő Követünk által a' Spanyol Országlószékkel folytatott levelezéseknek is massáik, a' Congressus elejébe fognak terjesztetni.

„Hogy az a' hazafiakközött való hadakozás, a' melly Spanyolország 's az ő Déli Amerikai plántatartományai között régóta folytatatik, mostanság elvégződhetne, semmi környülállások nem mutatják. Azok a' vizsgálódások, mellyeket a' mi Biztosaink, kik onnét nem régen visszaérkeztek, tettek, minden egyéb tudósításokkal egyetemben, mellyek a' mi egyéb Ágenseinktől is ezen tárgyra nézve érkeztek, közöltetni fognak a' Congressussal (*). Ezen vizsgálódásoknak előadásából a' jó-ki, hogy a' Buenos-Ayresi Országlószék, minekutánna 1810-től fogva független Országlási hatalmat, de a' Spanyol Király neve alatt, gyakorlott volna, magát 1816-nak Juliusában egészen függetlenné lenni nyilatkoztatta; hogy a' *Banda-Oriental*, *Entre-Rios*, 's *Paraguay* nevű tartományok, és *Santa-Fe* városa a' magok' függetlenségét hasonlóképpen kinyilatkoztatták, de a' Buenos-Ayresi mostani Országlószékkel semmi öszszetsatolódást nem tartanak; hogy magát Chili is függetlenné tette és Buenos-Ayressel szorosán öszszetsatolta 's végezetre, hogy *Venezuela* is független állapotra lépven, még most is folytatja változó szerentsével a' hadakozást: a' mi pedig Déli Amerikának eddig volt Spanyol részeit illeti, ezek, *Montevideót* 's a' *La-Plata* napkeleti partja felől lévő némely pontokat, mellyeket a' Portugallusok elfoglaltak, kivéven, vagy még most is Spanyolország' birtokában vagynak, vagy pedig bizonyos mértékben tölle halgatnak.

„A' Spanyol Ministereknek azon öszszeszövetkezett Hatalmasságokhoz, kikhez küldettelve vagynak, bősátott Circularéjokból úgy látszik, hogy ezen Öszszeszövetkezett Hatalmasságok, mint a' Spanyolország 's az ő Déli Amériakai plántatartományai között való közbenjárók, próbát tettek, és hogy az ő közbenjárások útjának, módjának, 's határainak, azon Congressuson, melly *Aachenben* a' múlt September hónapban tartatott, kellett volna meghatározatni. Abból a' politikából, mellyet az öszszeszövetkezett Hatalmasságok ezen hadakozásra nézve ez ideig követtek, 's az ő ezen tekintetben mutatott magokviseletjékből azt hozhatjuk ki, hogy ők a' magok közbenjárását ezen tekintetben tsak gondolkodásoknak kinyilatkoztatására fogják kiterjeszteni, 's magokat az erőszakra való lépéstől meg fogják tartóztatni. Én ezen meggyőződésemet, hogy a' Hatalmasságok semmi erőszaktételre nem fognak lépni, annyival örömeztőbb kinyilatkoztatom, hogy ez az ő magokviselete az igazsággal inkább megegyezik, 's azért is reménséget nyujt, hogy ekképpen a' háború' insegei ezután is tsak azon részek közt fognak megmaradni, a' kik eddig hadakoztak, 's ezek közt sem oly sokáig fognak tartani.

„Ezen előadásnak, melly mindenféle hozzánk érkezett 's megszerzettetett tudósításokon fundálódik, szoros megtekintéséből okot vehetünk arra, hogy az Egyesült Státusoknak ezen hadakozásra nézve eddig kimutatott magaviseletével megegyezünk, 's mind ezekből oly következtetést hozunk ki, hogy, kiváltképpen a' mostani környülállások között, eddig kimutatott magunkviselete mellett tovább is megmaradjunk. — (*Végezete a' jövő keddi árkusban következik*).

(*) — *Rodney* és *Grammont* voltak azon Biztosok, kik ezen vizsgálódásokra Buenos-Ayresbe küldettelve voltak,

's kiknek előadásait mostanában a' Congressus elejébe terjesztette az Elölülő. A' *Rodney* előadását nagyon hosszúnak 's a' Buenos-Ayresiekre nézve nagyon kedvezőnek lenni mondják. Az Elölülő szavainak, a' ki ezen dologról tsak vagy két szóval emlékezett, világosítására, 's ezen új Respublikának esmeretetésére nézve, itt következnek a' *Rodney* előadásából némely megjegyzések: —

A' *La-Platai* régi Vice-Királyság 14 tartományokból állott. Öte ezeknek, úgy mint, Potosi, La-Plata, Cochabamba, La-Paz, és Puno, még most is a' Spanyol Király seregei által vannak elfoglalva. Reménlették, hogy a' Chiliben *Maipo* mellett történt győzedelem után *Potosi* oda fogják hagyni a' Királyi seregek, a' melly történet az ott találtató gazdag ezüst hányákra nézve nagyon kívánatos lehetne a' Respublikánusoknak.

A' több kilentz tartományok ugyan mind elpártoltak Spanyolországtól, de három részre szakadva. *Entre-Rios* és *Banda-Orientalis*, Generális Artigasnak engedelmeskednek. *Parraguay* és *Santa-Fe* városa, egygyütt, magok formáltak egy kis Respublikát.

A' tulajdonképpen való Buenos-Ayresi Respublika tehát az ezen nevű régi Vice-Királyságnak tsak hat tartományából áll, a' mellyek így neveztetnek: Buenos-Ayres, Mendoza, Tucuman, Cordova, Salta, és Corrientes.

Az egész Vice-Királyság' népessége állott volt 1,500,000 emberekből, ide nem számlálván a' régi népet, az úgy nevezett Indusokat, kiknek számát, hozzá vetve, már most tsak valami 700 ezerre teszik. Legnépesebbek azok a' hat tartományok, mellyek a' Buenos-Ayresi Respublikát teszik. Ezekre esik az 1,500,000 nak valami két-harmad része.

Ezen Respublikának esztendei jövedelme, három millio Piasterre telik, melly

egyedül csak a' vámokból jő-be, 's mint-hogy a' Respublikának semmi egyéb jövedelme nintsen, tehát e' nagyon változó; most több majd kevesebb. Régebben felettébb nagy volt a' vámfizetés: de látván az Országlószék, hogy csak a' titkos kereskedés segítettik általa elő, mostanság jóval alább szállította. Tétnek e' mellett a' mostani környülál-lásokra nézve hazafi adományokból való gyűjtemények is: azok a' lakosok pedig, kik felől tudva van, hogy Spanyolország-hoz szítanak, erőltetett adót tartoznak fizetni. A' papirospénzt ide telyességgel be nem lehet vinni; még az oly Váltó-papirosokat se kaptathatta lábra az Országlószék, a' mellyek éppen mint a' kész pénz, az előmútatónak azonnal ki-fizettettek volna.

A' Respublika' armádája áll, a' R o d n e y' számlálása szerint 30 ezer embe-rekől, úgymint: 1296 ágyuzókból, 13,693 gyalogokból, és 14,718 lovasokból — de a' kik közt csak 12,143 úgy nevezett *reguláris* katona találtatik — a' többek részint fegyveres pásztorok, kiket ott *Ci-orcosoknak* vagy *Gauchosoknak* nevez-nek, részint nemzeti őrző seregek (a' melly két rendbéli katonaságot nállunk legérthetőbben *militzia* nevezettel tesz-nek-ki). — Tengeri erővel még eddig nagyon tsekéllyel bír ez a' Respublika. A' mi az ő tengeri prédáló hajóit illeti, ezen tekintetben az Országlószéknek több tagjai erőssítették R o d n e y nek, hogy az ő prédáló hajósaik elejébe oly kemény parantsolatok vagynak szabattatva, hogy azok ezek szerint semmi tilalmas dolgot el nem követhetnek, és hogy a' Respublika' Országlószéke, minden afféle tör-téneteket, mellyek néki gyalázatjára szol-gálnak, bánkodva hall.

Minden oda czélozó iparkodás füst-be ment még addig, hogy a' Buenos-Ayresi Respublikát és Artigást össze békeltetni lehetett volna. A' Respubli-

kának két előbbeni Direktorai tettek - ki jutalmat ezen Generális fejére, de sike-retlenül, minthogy ő eránta maga a' Buenos - Ayresi nép oly nagy hajlandó-sággal viseltetik, hogy az ellene utóbb-szor kiadatott 's kifüggesztetett Hirdetést a' nép maga leszaggatta 's elégette; a' mostani Direktor pedig már néhány vers-ben meghívta őtet, 's jóvallásokat ter-jesztetett elejébe a' megegyezés eránt. Artigás egészszen egy pártos hadako-zásnak folytatására született ember; az utóbbi ~~matá~~ két-szer verte - meg a' Buenos - Ayresi seregeket. Az ő Banda-Orientáljának lakosai ugyan alig vannak ötven ezeren, de nagyon hadakozó embe-rek minnyájan.

Paraguay, nagyon különös tarto-mányt jádzik maga egyedül ezen revolu-tzió ~~theátrumon~~. Nyilvánossággal a' Kir. hatalmat se' ~~eszeri-meg~~, 's a' Respubliká-hoz aints semmi köze. Ennek lakosai ugyan eleintén a' Királyi seregek segedelmével verték egynéhányszor vissza a' Buenos-Ayresi seregeket: de későbbre azoknak magokviseletével meg nem elégedvén, őket elküldötték magoktól, 's különös Országlást állítottak-fel magoknak, bizonyos Francia nevű embernek kormá-nyozása alatt (kinek nevét most olvas-suk legelőbb:) 's a' kinek ők *Paraguay'* *Director* nevet adtak.

Magában Buenos - Ayres városában 60,000 emberek laknak, melyhezképpest nem ok nélkül mondhatni, hogy a' tu-lajdonkeppen való Respublikai lélek is ezen városban lakik. Az az iparkodás, az a' hazafui áldozat, mellyet ez, sere-geknek és pénznek gyűjtésére tett, való-sággal bámulásra méltó: de ezért oly előbbséget is gyakorol az Országlás' mun-kájiban a' több tartományok felett, hogy ezeket az által békételenkedésre indi-totta.

Ezen Respublikának tartományaiban elejitől fogva kevés Nemesek és Barátok

laktak, a' melly környülállás nagyon könnyűvé tette itt a' Respublika' származását. A' mostani Országlás alatt halálos büntetés alatt meg van tiltva a' Nemesi tiltulussal való élés. A' Catholica Vallás ugyan fenntartatott, de törvény által meg van határozatva, hogy a' Papok az Országlószék Manifestumait 's azon politikai irásokat, mellyeket az Országlószék hozzájuk küld, a' Cathedrából felolvasni tartozzanak. A' Biblia, 's kivált az Uj Testamentom, mindeneknek kezükben van; a' melly környülállás egyedül eléggé mutatja, hogy mind megváltozott a' világnak ezen részében a' gondolkodás' módja. Cordavában közönséges Fő Oskola (Universitás) 's Buenos-Ayresben Fő Oskola (Akadémia vagy Gymnasium), a' tartományokban pedig számos egyéb alsóbb Oskolák találtnak. A' fő városban bajosan lehetne olyan fiú gyermekre találni, a' ki olvasni és írni ne tudna.

A' Buenos-Ayresi kikötőhelyből valami 10 millió Piastert érő ökörbört visznek-ki, de kereskedő portékát is behoznak egyennyit, melly kizsoritólag mind Anglus portéka.

Némely közönséges levelek szerint az Egyesült Státusok' Elölülője elküldötte az Ország' közönséges Prokurátort *Baltimoréba*, hogy azon kereskedő házak ellen, kik ott prédáló hajókat készítvén-fel, azokkal az Artigas zászlója alatt a' Portugallus kereskedő hajók ellen rettenetes ragadozásokat követtek-el, indittson pert. *Baltimorei* levélben írják, hogy tizenhatsz legelsőbb rangú kereskedő házak, másfél hónap alatt több mint 20 millió Dollár (öreg Tallér) nyereséget hajtottak magoknak ezen prédálásból. Harminzra számlálják azon Portugallas hajókat, a' mellyek gazdag teréhvél *Brasilia* felé evezvén, ezen

prédálóknak kezekre akadtak, 's általok kiprédaáltattak.

A' Londoni, egymással szünlelen ellenségeskedő újságlevelek, a' *Kurir* és a' *Morning Chronicle*, most Lord *Cochrane* felett disputálnak. Nem igaz, így szoll a' *Chronicle*, hogy *Cochrane*, sőt tsupa hamisság, hogy ezen Admirális *Margaritához* kiszállott 's ott a' Venecznelai hajós sereget *Briontól* által vette, vagy inkább, mint a' *Kurir* kifejezni, tölle akarátja ellen elvette volna. Azért nem igaz pedig, hogy ő nem a' *Venezuelai* Respublikához, hanem *Chilihez* vette evezését, és látták is a' *Horn* fokánál, mikor azt megkerülvén *Chili* felé fel-tért. A' *Kurir* ellenben most is erőssíti a' mit előbb irt, azt mondván, hogy ő azt az Északi Amerikai újságokból tudja.

Az itt következő tikkelyt is a' *Morning Chronicle* közli: — „*Don Paplo Morilló*, a' Királyi seregek' fő vezére levelét irt *Venezuelai* Generális *Don Papló Zarazához*, 's meghivta, hogy álljon által seregével egygyütt a' Király' részére, megigérvén néki, hogy meg fogja mostani rangját tartani a' Királyi seregeknél is. — „Nem úgy Uram (így felelt az utolsó az elsőnek), álljon által inkább az Ur a' Respublikához, és én binyossá teszem az Urat affelől, hogy eddig való tselekedetejiért botsánatot kap, 's éppen arra a' rangra fog köztünk lépni, melyre magát *ezutánni szolgálatai által érdemessé fogja tenni*.”

N a g y B r i t a n n i a .

Melly szíves barátja legyen a' Londoni *Kurir* a' *Morning Chronicle* nek megtettik az elsőnek itt következő szavai-ból: — „*Mitsoda* bünt érdemel a' *Morning Chronicle*, a' ki nem régen *Windsorban* elrejtetett 's elásatott kintsekről beszélt? Nem megérdemli-e, hogy itélőszék elejébe álltassék? Avvagy annyi-

ra kell-e nekünk üznünk a' nyomtatásbészabadságot, hogy a' legfőbb személlyeket büntetes nélkül megbánthassuk, 's az ő tekinteteket az egész nemzet előtt megalatsonyítsuk?" — A' Kurir némelykor *Szent Ilonai* Udvari Ujságirónak is szokta nevezni a' Morning Chroniklét.

Frantzia Ország.

Minthogy egy időtől fogva a' Frantziaországi *Ultrák* minden iparkodásokat arra fordították, hogy a' most fennálló Képviseleti-válosztásnak törvényét (melyről ők azt tartják, hogy a' tsak a' Respublikai gondolkodású Frantziáknak kedvez, és valameddig e' fenn-áll, az Ultrák addig soha nem kormányozhatják a' képviselők' választatásának munkáját, úgy, hogy az Ultrák száma a' Követek' kamarájában a' Liberálisok (vagy más szóval a' Constitutzióinak fenntartatásán iparkodók) számát felyülhaladja, megváltoztathassák, vagy eltöröltethessék — erre nézve megszollitván őket a' Londoni *Times* (melly éppen oly Ministeri részen lévő újság mint a' Kurir), azt kérdi tőlök (a' Frantzia Ultráktól) hogy, mi okon nevezhetik ők ezt Respublikai vagy népnek kedvező törvénynek? 's miért erőssítik ők erről azt, hogy ez nép-uralkodásnak behozására vezérlő volna. — „Hisze', így szoll a' *Times*, ezen törvény szerint a' 29 millió Frantziák közzül 110,000 ember alig részesülhet a' válosztásban, minthogy 30 esztendős idejünek kell lenni, 's esztendőnként 300 Frank *ingatlan* adót kell fizetni, mind azoknak, a' kik választó jussal birhatnak. Ez az adó hatszorra több, mint a' mekkora jövedelemmel Angliában azoknak az embereknek (Freeholdereknek) birni kell, kik az Alsó Ház' tagjainak választatásában voksolási jussal birnak — 's Angliát még is ez a' jus se' vezérli nép-uralkodásra.

* * *

A' *Gaetai* Hertzeg *Gaudin*, a' ki

Bonaparte alatt 14 esztendeig viselte a' Finantziai Ministerséget, egy munkát adott-ki ily czím alatt: *Notice Historique sur le finances de la France de l'an 1800 a l' Avril 1814.* (Frantziaország' finantziájának Historiája 1800-tól fogva 1814-nek Apriliséig), melyben sok egyéb nevezetességek között az is elé fordul, hogy, Frantziaországban az 1726-dik esztendőtől fogva 1802-tőig 2800 Frankot verték. A' kész pénzt, melly 1813-ban Dec. 31-dikén találtatott 2480 millió Frankra teszik.

Biblioteque Historique nevű, Tömökban megjelenő irásnak iróji *Chevalier* és *Reynaud*, 's annak nyomtatója *Hocquet* ellen, Királyi Prokurátor *Mars* pert inditván, azért, hogy azok mellett, kik a' Conventben a' Királynak megöletetésére voksoltak volt, mentő előadást hirdettettek-ki: Chevaliert 5 esztendeig tartó fogságra és 12,000 birságra, Reynaudot 4 esztendeig tartó fogságra és 6,000 Frank birságra, végre a' nevezett nyomtatót 1 esztendeig tartó fogságra és 2000 Frank birságra perli.

R o m a.

Magyarország' Palatinusa József Cs. K. Fő Hertzeg a' Romai egyéb nevezetességek között, a' *Propaganda*' nevezetes intézeteit is meglátogatta, 's annak egyéb ritkaságai között, a' nyomtató műhelyét 's könyves házát is figyelemmel meg szemlélte. Mint valósággal nagy ritkaságot lehet ezen új nyomtató műhelyben szemlélni a' Napkeleti minden féle betük sokaságát. Megmütatták egyebek közt ő Cs. K. Fő Hertzégének azt a' nyomtató sajtót is, mellyel II-dik József Császár 1769-ben, midőn testvér ötsének *Leopold* Toskánai Nagy és Fő Hertzegnek társaságában ugyan ezen intézetet meglátogatta, tulajdon kezeivel nyomtatott egy lapot. Dec. 28-dikán Romából *Nápoly* felé vette útját Palatinus ő Cs. K. Fő Hertzégé.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Junius' 12-dikén irták Posonyból, hogy ott a' Duna úgy által fagyott, hogy kivált a' miolta öntözés által is megkeményítették az általjárás' útját, terhes szekerekkel is veszedelem nélkül járnak rajta által. — Budáról pedig azt írják, hogy Jan. 4-dike 's 5-dike között ott is által állott volt a' Duna, de csak kevés idejig maradott állva, minthogy éppen Pest és Duna közt a' jég ketté szakadván a' felső része mozdulatlan maradt, az alsó pedig egy jó futamodásnyira lejjebb ment 's ott ez is megállván, így Pest és Buda közt oly szép tisztán hagyták a' Dunát, hogy azolta bátran eveznek által rajta a' tsajkák és a' hidas hajók is, 's azonban néhány napoktól fogva alól felyül a' jegen is járnak által.

A' *Werschetzin* nem egygyesült Görög hiten lévő Püspök 's Cs. Kir. Valóságos Titkos Tanácsos *Vidák Joannovics Péter* úr ö Exc.ája, életének legszebb vi-

rágában, midőn 50-dik esztendejét alig érte volna el, tüdő gyuladást kapván, 6 napok mulva, ott, *Werschetzen*, a' múlt Dec. 21-dik napján délutáni 2 óraker, meghalálozott. Nagy tudományú, hasznos, 's egyszersmind alázatos szívű jó embert vesztett-el benne a' haza.

Schelmetzbányán Dec. 18-dikán hasonlóképpen egy nagy érdemű 's ritka talentumokkal felruházott fő méltóságú tisztjétől fosztotta-meg a' hazát a' halál Cs. K. Udvari Tanácsos Kamara-Gróf 's a' Szent István K. Rendje' kis keresztetes vitézének Taktatenyészi *Drevenyák Ferentz* urnak személyében, a' ki életének 67-dik esztendejében, minekutánna a' Haza' és Király' szolgálatjában 47 esztendőket töltött volna, gutaütés miatt halt-meg.

B é t s.

Stuttgardból az a' szomorú hír érkezett-meg tegnap ide, hogy a' *Württembergi* ifjú Királyné, csak 24 óráig tartott betegeskedés után, ki múlt a' világból.

Száz forint huszas pénzért adtak Váltó czédulában: —
Januárius' 12-dikén $250\frac{3}{8}$ — 13-dikán $250\frac{1}{4}$ — 13-dikén $250\frac{3}{4}$ — forintot.

A' gabona' Posonyi mérőjének középára némely piatzokon: —

	Buza	Elegyes	Ro's	Árpa	Zab	Kukoritza
Pöldváron Dec. 50	$2\frac{1}{2}$ — $3\frac{1}{2}$ fl.	— —	1 fl. 37 kr.	— —	1 fl. 15 kr.	1 fl. 45 kr.
Komáromban 31.	4 fl. 30 kr.	4 fl.	— —	2 fl. 30 kr.	— —	— —
Miskoltzon 30-án	3 — $3\frac{1}{4}$ fl.	2 fl. 15 kr.	1 fl. 30 kr.	1 fl. 15 kr.	1 fl.	1 fl. 30 kr.
Pesten 29-ikén	4 — $4\frac{1}{2}$ fl.	2 fl. 30 kr.	1 fl. 44 kr.	1 fl. 40 kr.	1 fl. 32 kr.	2 fl.
Szegeden 30-ikén	3 fl. 30 kr.	2 fl. 25 kr.	— —	1 fl. 15 kr.	1 fl. 15 kr.	1 fl. 30 kr.
Veszprémben 21.	4 — 5 fl.	2 fl. 30 kr.	2 fl. 15 kr.	2 fl.	1 fl. 30 kr.	2 fl. 45 kr.
ÓAradon 24-ikén	2 fl. 51 kr.	2 fl. 15 kr.	1. fl.	1 fl.	1 fl.	1 fl. 15 kr.
Essegén 31-ikén	2 fl. 30 kr.	2 fl.	— —	2 fl. 45 kr.	1 fl. 30 kr.	2 fl.
Bétsben 5-ikén	6 fl. 36 kr.	— —	3 fl. 48 kr.	3 fl. 6 kr.	2 fl. 18 kr.	— —
— 9-dikén	6 fl. 36 kr.	— —	3 fl. 54 kr.	2 fl. 57 kr.	2 fl. 18 kr.	— —